

Kind op Zondag 16 december

Jesaja 35:1-10

Het is te begrijpen dat op zondag Gaudete ('verheugt u') gekozen is voor de vreugdevolle lezing van Jesaja 35. Deze profetie over dof verdriet dat omslaat in uitbundige blijdschap als een woestijn die in bloei komt te staan is voer voor dichters en zangers. Voordat men nu juichend met hen instemt is het wel goed om zich rekenschap te geven van de plaats die dit hoofdstuk inneemt in het boek als geheel. Om te beginnen moet men weten dat het onderdeel is van een tweeluik. Men moet het samen lezen met hoofdstuk 34. Dat is niet leuk, want zo bloemrijk als het heil in hoofdstuk 35 beschreven wordt zo bloederig is het oordeel dat in het voorafgaande over Edom wordt uitgesproken. Het één is de keerzijde van het ander. Edom wordt tot een woestenij, een woonplaats voor wilde dieren. Daartegenover komt er voor het volk van God een lustoord waar niemand meer bang hoeft te zijn voor roofdieren. Midden in hoofdstuk 35 wordt de lezer eraan herinnerd dat het één niet zonder het ander gaat: de bevrijding door God gaat gepaard aan zijn wraak over de tegenstanders (35:4). Zo stond het ook al midden in het voorafgaande hoofdstuk te lezen: de Heer houdt 'een dag van wraak' wanneer Hij opkomt voor zijn volk (34:8).

In het geheel van het boek Jesaja vervullen de hoofdstukken 34 en 35 een brugfunctie. Hoofdstuk 34 is verbonden met het voorafgaande. Het is het sluitstuk van de profetieën tegen de volken. Edom was eerder nog niet aan bod gekomen en wordt nu als een soort hoogte- of dieptepunt van alle vijandschap tegen Gods volk te kijk gezet. Juist dit broedervolk (de nazaten van Esau) had zich van zijn slechtste kant laten zien. Op het moment dat Juda onderging in het Babylonische geweld had Edom geen hulp geboden en had het daarentegen juist geprofiteerd van Juda's ongeluk. Ze waren vol leedvermaak over hun Judeese burenen geweest. Maar het lachen zal hen vergaan. Zo lezen we ook in het boek Obadja, dat daar vol van is. Terwijl hoofdstuk 34 zo te lezen is als een afsluiting van het voorafgaande, is hoofdstuk 35 juist de opmaat voor het deel van dit boek dat voornamelijk een boodschap van heil bevat voor de Judeese ballingen. Het lijkt wel een bloemlezing van al het moois dat de profeet nog in petto heeft. De 'heerlijkheid van de Heer' (35:2) zal nog uitgebreid worden bezongen (zie o.a. 59:19 en 60:2), en verbonden worden met de 'heerlijkheid van de Libanon' (35:2; zie 60:13). De wonderen aan de blinden (35:5) komen ook later weer ter sprake (zie 42:16 en 18), net zoals de weg door woestijn (35:8; zie o.a. 40:3 en 43:19). Het slotvers wordt zelfs in zijn geheel later weer geciteerd (zie 51:11). Wie de profetie uit Jesaja 35 goed wil begrijpen moet het in dit brede verband zien. Er klinkt hier van alles mee. En door te letten op de keerzijde waarmee het onlosmakelijk is verbonden kan ook worden voorkomen dat deze mooie woorden hol gaan klinken.

Men zou kunnen zeggen dat de opbloeiende roos uit vers 1 niet zonder doornen is, ware het niet dat de vertaling met 'roos' (Statenvertaling en Naardense Bijbel) niet zeker is (NBG-vertaling 1951 en Groot Nieuws Bijbel: 'narcis'; Willibrordvertaling: 'krokus'; NBV: 'lelie'). Zinvoller dan deze vertaalkwestie is het om zich bezig te houden met de vraag wat we aan moeten met de verwijzing naar Gods wraak. Deze neemt in hoofdstuk 35 een centrale plaats in, vooral ook vanwege de verbinding met hoofdstuk 34. Het woord 'wraak' kan bij de moderne lezer weerstand oproepen. Men associeert het met de cirkel van geweld die ontstaat wanneer agressie met agressie wordt beantwoord. In de context van deze profetie is wraak echter positief bedoeld, namelijk als een onderdeel van Gods therapie tegen moedeloosheid. Het helpt om het volk weer kracht te geven. De gemoedstoestand van het volk wordt in vers 4 beschreven met een woord dat ook in 32:4 wordt gebruikt en dat in de vertalingen heel verschillend wordt weergegeven (NBV: 'moedeloos'; NBG 1951: 'versaagd van hart'; Willibrordvertaling: 'radeloos'). Het is afgeleid van het werkwoord 'haasten' (Naardense

Bijbel: 'gehaasten van hart'). Het geeft iets aan van hoe een mens onrustig kan worden door de gebeurtenissen die oneerlijk maar ook niet te beïnvloeden zijn. De hoop op God die het kwaad niet ongestraft laat kan hier het nodige houvast geven. Bij wraak moet men dus goed onderscheiden tussen God die optreedt tegen het kwade en de mens die zich in die strijd gooit, zoals Paulus ons ook voorhoudt (Rom. 12:19 met verwijzing naar Deut. 32:35). Het luistert hier nauw. In vers 4 wordt eerst verwezen naar God: 'Zie uw God' en pas daarna naar wat Hij doet. Je moet eerst weten wie God is voordat je iets kunt begrijpen wat bedoeld wordt met het volgende: 'wrekend zal Hij komen'. Daarna moet je ook doorlezen, want in de parallelle vershelft wordt uitgelegd wat dit inhoudt: 'Hij zal komen en u verlossen'. Het één is er niet zonder het ander.